

Dr. C.G. Geluk

Ziekenzalving, en kastijding vanwege zonde

Jakobus

In de bezinning over ziekenzalving waarvan de brief van Jakobus spreekt, ontbreekt volgens de auteur een belangrijk aspect. Naar zijn mening staat deze zalving in het kader van verstoorde verhoudingen in de gemeente en kastijding van Godswege.

Als we zicht willen krijgen op wat de apostel Jakobus zegt over ziekenzalving, moeten we zijn hele brief lezen. Voordat we bij hoofdstuk 5 zijn, waarin de ziekenzalving aan de orde komt, kruipen we als het ware door de hoofdstukken een tot vier heen. En dan worden we nadrukkelijk stilgezet bij de noodzaak om niet alleen hoorders maar ook daders van het Woord te zijn. En om een levend geloof te hebben, dat bepalend is voor de onderlinge verhoudingen in de gemeente.

Jakobus is kritisch. Er wordt onderscheid gemaakt tussen rijk en arm. Velen houden hun tong niet in toom. Er zijn ruzies. Hierdoor zijn de verhoudingen verstoord en functioneert de gemeente niet als lichaam van Christus. Jakobus noemt als oorzaak: wereldliefde, een materialistische, zelfzuchtige geest (4-5:6).

Ziekte

We zien een parallel met de gemeente te Korinte. Ook daar zijn de verhoudingen verstoord. Dat komt tot uiting in misstanden rond het Avondmaal. Paulus legt een verband met ziekte in de gemeente. De Here gebruikt ziekte als een vorm van kastijding (1 Kor. 11:30, 32). Mijns inziens is daar in de Jakobusbrief ook sprake van. De context geeft duidelijk aan dat er sprake is van zonde en van vergeving die nodig is (5:15, 16 en 20).

Deze ziekte is ernstiger dan een ziekte die alleen lichamelijk van aard is. In het laatste geval is het de vraag of Jakobus dit onderwerp in zijn brief aan de orde gesteld zou hebben. Hij stuurt de zieke dan ook niet naar een dokter, maar naar de oudsten van de gemeente. De zieke heeft voor zichzelf pastorale zorg nodig. Maar ook de gemeente heeft deze zorg nodig, want door de genoemde problemen is zij ziek en kan zij niet goed functioneren.

Zonde

De oudsten moeten een gebed over de zieke uitspreken en hem in de naam van de Here met olie zalven. Gelet op de context kunnen we aannemen dat het de bedoeling is dat eerst het een en ander door- en uitgesproken wordt. Er wordt immers over zonden gesproken waarvoor vergeving nodig is.

De volgorde waarin Jakobus de dingen aan de orde stelt, moeten we niet zien als een voorschrift. Dus: eerst een gewoon gebed, dan zalving, vervolgens het gelovige gebed en ten slotte het belijden van zonden en de genadeverkondiging. Nee, dit alles zit opgesloten in: 'Laat hij dan de oudsten van de gemeente tot zich roepen (om openhartig zonden te belijden en het verlangen naar vergeving uit te spreken), opdat zij over hem een gebed uitspreken ('het gelovige gebed') en hem met olie zalven in de naam van de Heer' (waarin hem vergeving verkondigd wordt en hij zijn gezondheid weer terugontvangt, omdat de oorzaak van zijn ziekte is weggenomen).

Handelen in de naam van de Heer (5:14) is: handelen op Zijn gezag, met Zijn autoriteit. Het gaat hierbij om het hanteren van de sleutels van het koninkrijk der hemelen, om de volmacht van de verkondiging van de vergeving van de zonden, zoals de Here Jezus daarover spreekt tegen de apostelen. Deze volmacht is ook met de taak van oudsten gegeven (vgl. Joh. 20:23).

Blokkade

In deze lijn moeten wij ook de uitdrukking 'het gelovige gebed' verstaan. Dat is hier het gebed van de oudsten, waarbij de bidder inzicht krijgt in Gods wil en met dat inzicht de bevoegdheid ontvangt om onmiddellijk op te treden. En Gods wil is dat de blokkade in de gemeente die door zonden is ontstaan, langs deze weg wordt opgeheven.

Drie keer wordt het woordje 'zal' gebruikt: 'Het gelovige gebed zal de lijder gezond maken', 'de Here zal hem oprichten', en 'als hij zonden gedaan heeft, zal hem vergiffenis geschonken worden'. Niet misschien, maar *zal*. Het gaat bij het handelen van de oudsten niet om een experiment, ook niet om enige twijfel. Dit vanwege Gods soevereine kracht die hierin werkzaam is.

Vergevende genade

Dat het gaat om herstel van de verhoudingen in de gemeente bevestigt Jakobus door eraan toe te voegen dat het beter is dingen onderling uit te spreken, zodat gemeenteleden niet in een situatie komen waarin zij in dit verband de oudsten nodig hebben. Concluderend zegt hij: 'Belijdt daarom (om te voorkomen dat God de weg van kastijding moet gaan) elkaar uw zonden en bidt voor elkaar, opdat u genezing ontvangt'. 'U' of ulieden is hier de gemeente, die ziek is door de verstoorde verhoudingen. Ging het eerst om de genezing van het zieke gemeentelid, nu gaat het om de genezing van de zieke gemeente. Alleen als Gods vergevende genade doorwerkt, verhoudingen worden hersteld en gemeenteleden in liefde met elkaar omgaan, is zij een gezonde gemeente. De praktijk van de ziekenzalving, zoals die vandaag in veel gemeenten beoefend wordt, vindt echter in de Jakobusbrief geen grond.

Oude Sporen 2014

